

**MURY OGNIOWE I KOMINY
W OBRĘBIE DACHÓW COLLEGIUM MAIUS
UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO W KRAKOWIE
PRZY UL. JAGIELLOŃSKIEJ 15**

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Opracowanie:

mgr Katarzyna Sułkowska

konserwator dzieł sztuki

KRZESZOWICE, MAJ 2018

SPIS TREŚCI:

I. KARTA TYTUŁOWA.....	3
II. HISTORIA OBIEKTU.....	5
III. OPIS	8
IV. TECHNOLOGIA I TECHNIKA WYKONANIA	9
V. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ	10
VI. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE.....	11
VII. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH.....	13
VIII. UPRAWNIENIA ZAWODOWE	16
XI. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA.....	17

I. KARTA TYTUŁOWA

A. IDENTYFIKACJA OBIEKTU

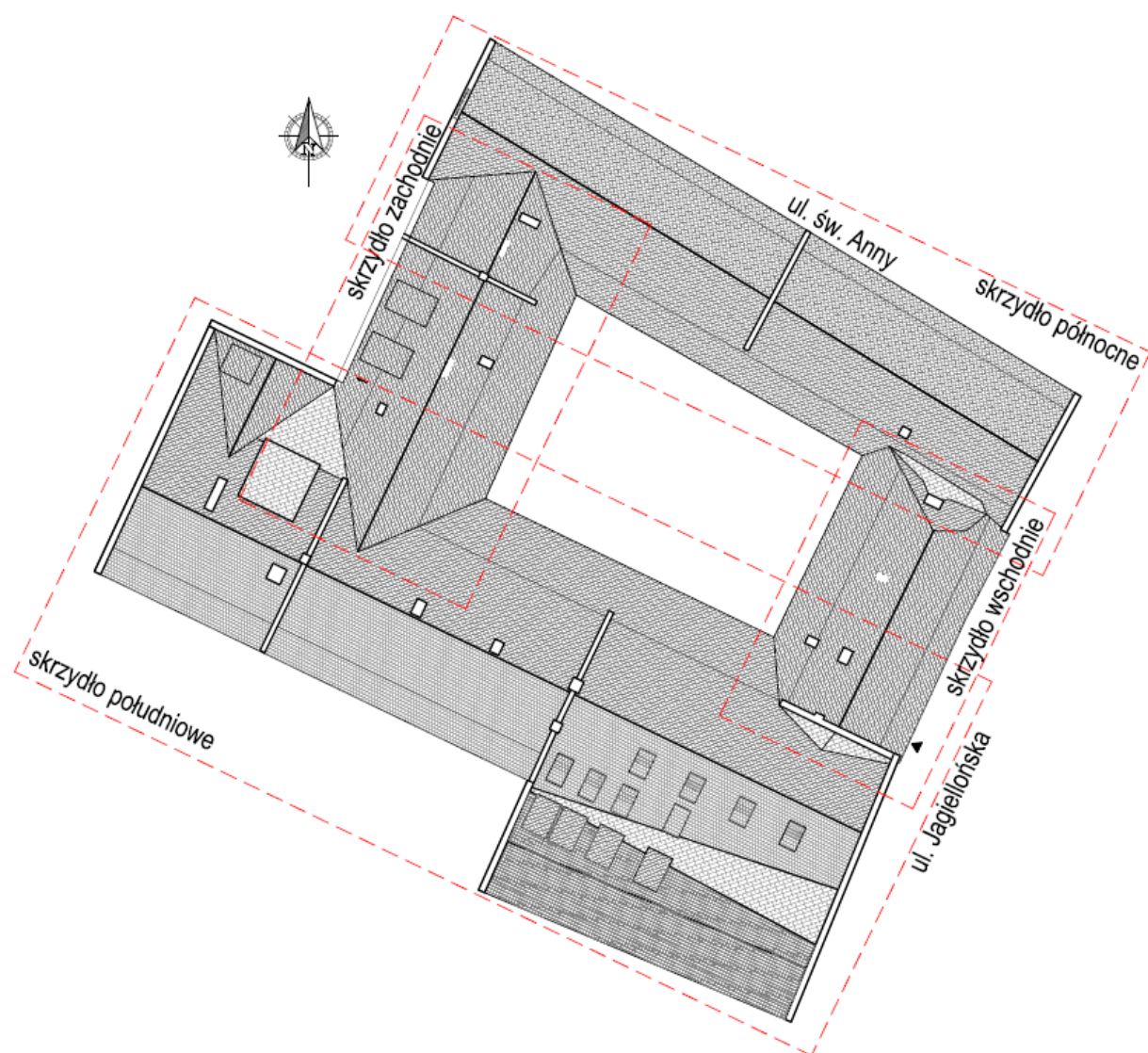
- **Rodzaj:**
Budynek Collegium Maius, mury ogniowe i kominy na połaciach dachowych wszystkich skrzydeł
- **Czas powstania:**
Budynek: XIV – XVI w., przekształcenia XIX – XX w.
Kominy i mury ogniowe: XIX - XX w.
- **Adres:**
ul. Jagiellońska 15, 31-010 Kraków
- **Właściciel i użytkownik:**
właściciel: Uniwersytet Jagielloński, ul. Gołębia 24, 31-007 Kraków
użytkownik: Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, ul. Jagiellońska 15, 31-010 Kraków
wpis do rejestru zabytków woj. małopolskiego – A – 11 z dn. 6.VIII.1936

B. DANE DOTYCZĄCE DOKUMENTACJI

- **Zlecający:** PRACOWNIA PROJEKTOWA mgr inż. Tomasz Janowiec, 30-065 Kraków, ul. Orzeszkowej 10/12
- **Inwestor:** Uniwersytet Jagielloński, ul. Gołębia 24, 31-007 Kraków
- **Wykonawca:** mgr Katarzyna Sułkowska, konserwator dzieł sztuki, ul. Wierzbowa 14, 32-065 Krzeszowice

Opisowa: 17 stron wydruku komputerowego, format A4

Fotograficzna: 25 barwnych fotografii cyfrowych 10x15 cm

Oznaczenia skrzydeł budynku przyjęte dla potrzeb niniejszego opracowania. Oznaczenia zgodne z projektem budowlanym.

II. HISTORIA OBIEKTU

Kompleks Collegium Maius, budynków uniwersyteckich, położonych między ulicami św. Anny, Jagiellońskiej, Gołębiej i Plantami, sięga historią XIV w. Po założeniu Uniwersytetu Krakowskiego przez Kazimierza Wielkiego w 1364 r. rozpoczęło się wykupywanie i przekazywanie na własność Uniwersytetowi kolejnych kamienic. Proces ten zakończył się u schyłku XVI wieku. W późniejszych latach dokonywano wielu przeróbek i remontów budynków uniwersyteckich.

Jako pierwszy zakupiono budynek narożny u zbiegu ulic św. Anny i Jagiellońskiej od Stefana Pęcherza. Dom w imieniu króla Władysława Jagiełły kupił Piotr Gerhardsdorf. W kolejnych latach dokupywano kolejne domy i grunty w sąsiedztwie, m.in. w 1417 r. dwa domy od Żyda Szmula, w 1439 r. grunt ze stodołą od Jana Sweidniczera. Proces skupowania nieruchomości związany był jednocześnie z ich scalaniem. Równolegle prowadzono prace budowlane, które miały na celu przystosowanie wnętrz do celów dydaktycznych i mieszkalnych. I tak około 1430 r. powstała część Collegium Maius mieszcząca Izbę Wspólną z wykuszem. Pożar, który wybuchł w 1462 r. zniszczył częściowo budynki i dachy. W latach 60 – tych XV wieku trwały prace budowlane przy skrzydle południowym i zachodnim. W tym okresie ukształtował się ostatecznie układ pomieszczeń i wysokość budynków Collegium Maius. W części parterowej zaplanowano lektoria, a I i II piętro przeznaczono na cele mieszkalne. Ostatecznie więc budynek miał mieć trzy kondygnacje.

W 1492 r. w mieście wybuchł kolejny pożar, który uszkodził znacznie Collegium Maius. W następnym roku podjęto prace przy odbudowie, jak również zawarto kontrakt z kamieniarzem (budowniczym) Janem na budowę schodów i ganków. Jest to więc czas, w którym powstał arkadowy dziedziniec. Prace udało się sfinansować dzięki znalezionemu w 1494 r., w murze obok lektorium Platona, skarbowi, złożonemu z monet i kosztowności. Około 1496 r. miała miejsce niewielka katastrofa budowlana – częściowo zawalił się krużganek w pn. – zach. narożniku dziedzińca. Odbudowano go dzięki hojności Kallimacha – legata Filipa Buonacorsiego.

Na początku XVI wieku prowadzono prace w części pn. – wsch. Collegium. Budowniczy Marek wznosił na I piętrze Lectorium Theologorum oraz zwieńczył mury dwoma szczytami.

W latach 1515 – 1540 – z inicjatywy profesora Tomasza Obiedzińskiego rozpoczęto budowę biblioteki Collegium Maius tzw. Librarii (obecnie skrzydło południowe), początkowo planowano jedynie przebudowę znajdujących się w tym miejscu domów mieszkańskich, ale ok. 1518 podjęto decyzję o budowie nowego budynku. Budowę kierował murator Stefan – architekt uniwersytetu. Wzmiankowany jest też udział Benedykta – architekta królewskiego.

W 1523 r. w wyniku kolejnego pożaru spłonęła część Collegium, m. in. pomieszczenia kuchni. Zniszczenia stopniowo odbudowano.

Okolo połowy XVI wieku budowa Collegium Maius zakończyła się. Kompleks uniwersytecki uzyskał kształt, w jakim dotrwał do połowy XIX wieku.

W XVII wieku w budynkach Collegium Maius prowadzono raczej prace remontowe niż budowlane. Naprawiano dachy, okna, a także kolumny krużganek (1627 r.). Krużganek przeszedł także remont w 1640 r. Prace remontowe prowadzono także po zakończeniu wojny ze Szwecją, w latach 60-tych XVII wieku. Bieżące remonty prowadzono także w XVIII wieku, kiedy to odbudowano kolumny podtrzymujące krużganek, naprawiono popękane mury, wykonano nowe pokrycie dachów, odnowiono wnętrza lektoriów.

XIX wiek przyniósł stopniową degradację budynków i zmianę pierwotnego wyglądu aż do przekształcenia wszystkich elewacji w estetyce neogotyckiej z tynkowanymi ścianami. Prowadzono także prace we wnętrzach. W latach 1816 – 1818 wyremontowano strop nad Aulą Jagiellońską. Jej wnętrze w 1821 r. Michał Stachowicz ozdobił dekoracją malarską. Od początku XIX wieku stan Collegium systematycznie się pogarszał. W 1823 r. naprawiano dach nad Aulą Jagiellońską oraz zarysowane sklepienie Librarii. W 1821 r. podmurowano arkady krużganek w związku z ich zarysowaniem. Ok. 1826 r. nastąpiło obsunięcie się fundamentów narożników głównej sali Librarii od strony ogrodu. W połowie XIX w. prowadzono prace remontowe przy elewacjach ogrodowych i prawdopodobnie wtedy odnowiono elewacje Librarii. W latach 40-tych XIX w. prowadzono prace w części wschodniej Collegium Maius pod kierunkiem Karola Kremera. Wyburzono wtedy część niepotrzebnych murów, uporządkowano okna na elewacjach, wykonano nowe stropy i powały oraz pokryto dach blachą cynkową. W 1845 roku prowadzenie przebudowy Collegium przejął Tomasz Majewski, który wiosną 1851 r. przedstawił dalsze plany odnowy uniwersytetu. W latach 1853 – 55 pod kierunkiem Karola Kremera wyburzono gotycką elewację południową skrzydła południowego i wzniesiono elewację w stylu neogotyckim równając jej linię z linią zabudowy Collegium Nowodworskiego. Ujednolicono obramienia okienne, osie rozdzielono szkarpami. W latach 1864 – 70 przeprowadzono kolejny etap prac. Wiązał się on ze zmianą funkcji budynków z zespołu mieszczącego sale wykładowe, bibliotekę i mieszkania profesorów na funkcję wyłącznie biblioteczną. Zburzono skrzydło zachodnie i część skrzydła północnego, łącznie z wnętrzem Auli Jagiellońskiej. Wzniesiono w tym miejscu nowe skrzydła ze sklepieniami żebrowymi. Obniżono dachy i dokonano zmiany ich nachylenia. Okapy podparto drewnianymi mieczami. Plany wykonał architekt wiedeński Hermann Bergman, a pracami kierował Feliks Książarski. Duże przekształcenia estetyczne objęły dziedziniec arkadowy. Zburzono schody profesorskie, wzniesiono na nowo krużganek z nową balustradą z motywem ażurowych maswerków, ściany otynkowano i ozdobiono dekoracyjnymi elementami neogotyckimi, wykonanymi ze stiuku. Pod stropem wykonano sgraffito. W wyniku tych prac Collegium Maius zatraciło swój średniowieczny, pierwotny wygląd „ubrane” w modny wówczas kostium neogotycki.

Pogorszenie się stanu budynków Collegium Maius spowodowało konieczność przeprowadzenia restauracji. Kierownictwo prac powierzono znanemu architektowi Adolfowi

Szysko – Bohuszowi. Prace rozpoczęto w 1914 r., ale z powodu wybuchu I wojny światowej przerwano. Zdołano wykonać jedynie wymianę pokrycia dachowego z blachy ocynkowanej na blachę miedzianą. Niestety, władze wojskowe zaraz po wybuchu wojny zarekwirowały blachę miedzianą przywracając blachę ocynkowaną. Prace restauracyjne podjęto na powrót dopiero w 1926 r. Przeprowadzono prace przy elewacjach ogrodowych. Wykonano wtedy betonowe koryta odwadniające wzdłuż fundamentów oraz wymurowano ciągi wentylacyjne w murach obok szkarp. Zbudowano taras przed Librarią, w narożniku, gdzie znajduje się zejście do piwnicy– wylano betonową płytę i ogrodzono ją z dwóch stron kamienną tralkową balustradą. Na dziedzińcu arkadowym dokonano wymiany kolumn z piaskowca na kolumny z wapienia jurajskiego. Nad Izbą Wspólną wylano żelbetowy strop. Dokonano także oczyszczeniu niektórych rzeźb i kamiennych detali architektonicznych.

Po wybuchu II wojny światowej zbiory biblioteczne przeniesiono do nowego gmachu przy Alejach Trzech Wieszców, a w Collegium Maius znalazł siedzibę niemiecki Institut für Deutsche Arbeit. Niemcy usunęli częściowo neogotyckie ozdoby. W 1945 r. bomba uderzyła w mur ogrodowy od strony ul. Jagiellońskiej i zrujnowała go całkowicie.

Po za kończeniu wojny nastąpiła konieczność kompleksowej restauracji Collegium Maius. Opuszczone budynki, którymi nikt się nie zajmował, a w których urządzono częściowo magazyny, niszczały coraz bardziej. W 1949 r. powołano do życia Komitet Odnowienia Collegium Maius, któremu przewodniczył prof. Karol Estreicher. W 1950 r. na kierownika prac wyznaczono inż. Alfreda Majewskiego i w tym też roku przystąpiono ostatecznie do konserwacji budynków. Zakres wykonanych w latach 1956 – 64 prac był olbrzymi. Generalnym założeniem prof. Karola Estreichera było zrzućcie całego kostiumu neogotyckiego i powrót do wyglądu z okresu ostatecznego ukształtowania się formy siedziby uniwersytetu, czyli z ok. połowy XVI w. Wykonano wtedy przebudowę dachu nad budynkiem i rekonstrukcję szczytów, przebudowę fasad dziedzińca, m.in. usunięcie tynków i odsłonięcie wątku, pomalowanie wątku, ustawienie marmurowej studni, budowę schodów zewnętrznych przed aulą (tzw. schodów profesorskich), przebudowę ciasnych schodów w kącie południowo – zachodnim, wykonanie stropu nad krużgankiem według projektu K. Estreichera, polichromowanego przez J. Pabisiaka. W 1958 r. wykonano kanalizację i obniżenie dziedzińca głównego oraz wywieziono gruz. W 1960 r. położono płyty kamienne na dziedzińcu głównym. W 1964 r. wystawiono bramę do ogrodu od ul. Jagiellońskiej, zniszczoną przez bombę. Zniwelowano teren w ogrodzie i oddzielono go od ul. Jagiellońskiej przy pomocy muru i bramy. Przebudowano dach nad Librarią rekonstruując szczyty według rysunków J. Brodowicza.

W latach 1988 – 92 przeprowadzono kompleksową konserwację zespołu budynków Collegium Maius przy zachowaniu ogólnej koncepcji odnowy prof. K. Estreichera.

W latach 2009 – 2016 przeprowadzono kompleksową konserwację elewacji Collegium Maius.

III. OPIS

Mury ogniowe, widoczne na połaciach dachowych, ukazują pierwotne granice kamienic, wykupywanych kolejno dla potrzeb uniwersytetu. W skrzydle północnym mur ogniowy znajduje się mniej więcej w połowie jego długości. W kamiennej nakrywie umieszczona jest miedziana chorągiewka, osadzona na kuli. Elementy te obecnie są spatynowane na kolor zielony. W skrzydle wschodnim szeroki mur ogniowy znajduje się od strony zachodniej skrzydła. Skrzydło południowe posiada dwa mury ogniowe – jeden w połowie elewacji dziedzińca, w przedłużeniu ściany szczytowej ze sterczynami (zachodnia elewacja Librarii), drugi – w odległości 1/3 długości skrzydła, od strony zachodniej. Jako mur ogniowy można także potraktować schodkowy szczyt z niewysokimi sterczynami na zakończeniu skrzydła. Od strony zachodniej szczyt ten jest tynkowany, natomiast pozostałe płaszczyzny są eksponowane w cegle. Sterczyny nakryte są dachówką typu karpiówka i gąsiorami, osadzonymi na zaprawie mineralnej. Skrzydło zachodnie posiada mur ogniowy w niewielkiej odległości od linii dachu skrzydła północnego od strony dziedzińca.

W skrzydle północnym znajduje się jeden komin na połaci południowej od strony dziedzińca, na granicy ze skrzydłem wschodnim. Komin o przekroju kwadratowym, posiada ozdobną czapkę z zaprawy typu lastriko w kształcie kopułki z dwóch przecinających się kolebek, z arkadą z każdej strony.

W skrzydle wschodnim znajdują się cztery kominy, z czego dwa na połaci zachodniej od strony dziedzińca. Mają one przekrój prawie kwadratowy oraz ozdobne betonowe czapy, oparte na profilowanych podstawach. Jedna czapa ma kształt namiotowy, druga złożona jest z dwóch kolebek. Komin techniczny widoczny jest na połaci północnej skrzydła, posiada nakrywę w formie płaskiej płyty betonowej. Kolejny komin umieszczony jest w ciągu muru ogniowego w ścianie szczytowej od strony południowej. Komin zwieńczony jest czapą w formie złączonych dwóch kolebek, wykonana z zaprawy betonowej. Ściany komina otynkowano i pozostawiono bez malowania.

W skrzydle południowym umieszczono aż siedem kominów. Trzy z nich znajdują się na połaci północnej od strony dziedzińca, jeden na połaci północnej od strony dziedzińca Huta, pozostałe trzy na połaci południowej od strony Ogrodu Profesorskiego. Na połaci północnej od strony dziedzińca, w ciągu muru ogniowego widoczny jest komin o skręconej spiralnie formie, nakryty niską betonową czapą o profilowanej podstawie. Kolejny komin o przekroju prostokątnym nakryty jest płaską płytą i w części ozdobną czapą w formie kolebki. Kolejny komin o przekroju prostokątnym nakryty jest płaską betonową płytą. Na połaci południowej, w murze ogniowym, umieszczono dwa kominy. W górnej części znajduje się komin o skręconej spiralnie formie,

nakryty niską betonową czapą o profilowanej podstawie. Niżej widoczny jest niski komin o przekroju kwadratowym, nakryty prostą, betonową czapą. Komin techniczny, wykonany w całości z blachy, widoczny jest tuż za murem ogniowym od strony zachodniej. Komin na połaci północnej, nachylonej w kierunku dziedzińca Huta, ma formę prostopadłościanny zwieńczonego płaską betonową płytą.

W obrębie skrzydła zachodniego widoczne są dwa kominy na połaci wschodniej od strony dziedzińca. Komin położony od strony południowej ma przekrój prostokątny, częściowo tynkowane ściany u samej podstawy oraz zwieńczenie w postaci płaskiej betonowej płyty. Drugi komin, węższy, także o przekroju prostokątnym, ma podwójne zwieńczenie złożone z płyty betonowej, niskiej podmurówki ceglanej i czapy betonowej z daszkiem kopertowym.

IV. TECHNOLOGIA I TECHNIKA WYKONANIA

Mury ogniowe wykonane są z cegły pełnej w układzie schodkowym, murowane na zaprawie wapienno – piaskowej, zapewne z dodatkiem cementu. W zwieńczeniu posiadają nakrywy z kamienia (wapień jurajski i prawdopodobnie piaskowiec).

Kominy także wymurowano z cegły pełnej na zaprawie na zaprawie wapienno – piaskowej, zapewne z dodatkiem cementu. Na niektórych kominach widoczne są ślady mocno wypłukanej czerwono – brązowej warstwy malarskiej leżącej na zaprawie w spoinach. Kominy mają kształt tradycyjny, prostopadłościenny. Dwa kominy mają formę „skręconą”. Czapki kominów wykonano z betonu, a niektóre z zaprawy lastrikowej z widoczną obróbką kamieniarską (prążkowanie). Mają one różne kształty – od płaskich do kopulastych.

V. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Mury ogniowe nie były poddane konserwacji od dość dawna. Nie remontowano ich także podczas ostatniej wymiany pokrycia dachowego. Prawdopodobnie nie były poddane pracom remontowym od czasu kompleksowej konserwacji budynków w latach 50-tych XX w., przeprowadzonej przez prof. K. Estreichera.

Mury ogniowe znajdują się w zróżnicowanym stanie w zależności od położenia. Powierzchnia cegieł jest silnie zabrudzona, widoczna jest ciemna, prawie czarna warstwa pyłowych nawarstwień na większości cegieł. Widoczne są ubytki cegieł, pęknięcia i rozwarstwienia oraz osypywanie się materiału ceramicznego. Cegły miejscowo są obłuzowane wskutek wypłukania zaprawy zarówno murarskiej, jak i spoinującej. Zaprawa w spoinach jest zdegradowana, wypłukana, z licznymi ubytkami. W stosunkowo dobrym stanie znajdują się nakrywy z wapienia jurajskiego umieszczone w szczytach murów ogniowych. Są one wypłukane przez wody opadowe, ale nie posiadają grubych nawarstwień pyłowych. Widoczne są nieliczne powierzchniowe ubytki kamienia. Z kolei nakrywy wykonane prawdopodobnie z piaskowca mają silnie zabrudzoną powierzchnię, a także widoczne glony i porosty.

Wątki ceglane kominów są zabrudzone. Stan cegieł jest mocno zróżnicowany. Widoczne są zarówno rozległe ubytki, rozwarstwienia materiału ceramicznego i powierzchniowe osypywanie się. To ostatnie może wynikać z zastosowania do spoinowania zbyt szczelnej cementowej zaprawy. Na niektórych kominach widoczne są ślady warstwy malarskiej w kolorze czerwono – brązowym¹, która uległa w dużej mierze wypłukaniu. Zaprawa w spoinach, głównie na ścianach kominów od strony zachodniej, uległa znacznemu wypłukaniu. Silnie wypłukana jest powierzchnia wszystkich betonowych czap kominowych. Są one mocno szorstkie, z widocznymi porostami i glonami, miejscowo ciemnymi, pyłowymi nawarstwieniami. W kilku miejscach na narożnikach czap widoczne są ubytki zaprawy betonowej.

Wszystkie typy zniszczeń wynikają z działania agresywnych czynników atmosferycznych (opady deszczu i śniegu, wahania temperatur, cykle zamrażania i rozmrażania). Także zanieczyszczone pyłami środowisko miejskie w znacznym stopniu przyczynia się do niszczenia materiałów mineralnych powodując powstawanie szczelnych nawarstwień w formie czarnej, fałszywej patyny. Podwyższona wilgotność powierzchni skutkuje pojawianiem się glonów i porostów.

---

¹ W podobnej kolorystyce zostało wykonane scalenie spoin wątków ceglanych elewacji dziedzińca arkadowego Collegium Maius w okresie prac konserwatorskich prowadzonych przez prof. K. Estreichera.

VI. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Ze względów zarówno technicznych, jak i estetycznych, niezbędne jest przeprowadzenie prac konserwatorskich przy kominach i murach ogniowych. Collegium Maius jest obiektem intensywnie zwiedzanym przez turystów. Pogarszający się stan kominów i murów, a także samych połaci dachowych stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi. Prace przy wymienionym zakresie należy skorelować z planowaną wymianą pokrycia dachowego. Zaleca się przeprowadzenie prac konserwatorskich przed wymianą pokrycia dachowego na nowe. Należy mieć świadomość, że podczas kolejnych etapów prac będzie używana woda pod ciśnieniem i należy zabezpieczyć pomieszczenia strychowe przed ewentualnymi przeciekami.

W pierwszej kolejności należy wykuć wszystkie odspojone zaprawy cementowe widoczne jako uzupełnienia wątków. Powierzchnię murów ogniowych wraz z kamiennymi nakrywami i kominów z czapami betonowymi oczyścić z nawarstwień metodą termodynamiczną z użyciem gorącej pary wodnej pod ciśnieniem. Ze względu na miejscową obecność zbitych nawarstwień przy uporczywych zabrudzeniach należy zastosować pastę chemiczną z zawartością kwaśnego fluorku amonu. Powierzchnię wszystkich wątków ceglanych, kamieni oraz betonu należy zdezynfekować przy użyciu przeznaczonych do tego specjalistycznych preparatów. Uszkodzone, zdegradowane cegły należy miejscowo wykuć. Większe ubytki cegieł należy uzupełnić cegłą pełną murowaną na zaprawie wapienno – piaskowej z dodatkiem białego cementu. W miejscach, gdzie cegła ma zdegradowaną strukturę i zjawisko to występuje powierzchniowo, należy wykonać impregnację wzmacniającą preparatem krzemoorganicznym. Uzupełnienia powierzchniowe cegieł wykonać gotową, barwioną w masie zaprawą wapienno – piaskową z dodatkiem trasu.

Należy wykuć wszystkie osłabione i zdegradowane spoiny. Wykonać nowe spoinowanie zaprawą wapienno – piaskową z dodatkiem trasu i niewielkiej ilości białego cementu (stosunek spoiwa do wypełniacza jak 1:2,5). Spoinę ze względów technicznych założyć jako płaską, równo z licem cegieł, estetycznie opracowaną (bez nierównego zachodzenia na lico cegieł). Należy także rozpoznać pozostałości warstwy malarskiej na spoinach na niektórych kominach. W przypadku potwierdzenia malowania spoin należy te warstwy malarskie przywrócić.

Elementy tynkowane należy oczyścić, usunąć ewentualne odspojenia i uzupełnić ubytki zaprawą wapienno – cementową. W razie potrzeby dopuszcza się przetarcie powierzchni tynkowanych zaprawą droбноziarnistą z mikrowłóknami w kolorze starej bieli. W takim przypadku nie będzie już potrzeby malowania tynku. Na kominie, które jedynie podstawa jest tynkowana, zaleca się pomalowanie jej na kolor zbliżony do koloru cegły, by estetycznie nie „odcinać” dolnej części komina.

Elementy betonowe, wykonane z tradycyjnego betonu, należy oczyścić podczas czyszczenia wątków ceglanych. Większe ubytki uzupełnić zaprawą cementową z zastosowaniem w razie potrzeby zbrojenia z cienkiego drutu, wklejonego na żywicy epoksydowej. Całość powierzchni betonowych zaleca się przetrzeć zaprawą naprawczą do betonów, z zawartością mikrowłókien. Elementy z zaprawy typu lastriko należy oczyścić i uzupełnić zaprawą o podobnym składzie oraz nadać odpowiednią fakturę.

Elementy kamienne należy oczyścić, zdezynfekować, uzupełnić niewielkie ubytki. Nakrywy z piaskowca w razie potrzeby zaimpregnować preparatem krzemoorganicznym.

Ze względu na narażenie wszystkich elementów na działanie czynników atmosferycznych wszystkie powierzchnie należy poddać impregnacji hydrofobizującej.

Podczas późniejszych prac związanych z wymianą pokrycia dachowego należy zwrócić szczególną uwagę na zabezpieczenie styków obróbek blacharskich wokół kominów i murów ogniowych z powierzchnią wątków ceglanych.

VII. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Wątki ceglane

1. Oczyszczenie powierzchni cegieł przy pomocy termopary przy wykorzystaniu agregatu Kärcher generującego parę wodną do 140°C przy niskim ciśnieniu roboczym. Działanie to zostanie poprzedzone próbami określającymi odpowiednie parametry czyszczenia tj. temperaturę pary i jej ciśnienie. W przypadku uporczywych nawarstwień przewiduje się użycie preparatu chemicznego Fassadenreiniger-Paste firmy Remmers (pasta z zawartością kwaśnego fluorku amonu).
2. Dezynfekcja miejsc zaatakowanych przez mikroorganizmy preparatem BFA firmy Remmers.
3. Wzmocnienie osłabionych i osypujących się cegieł preparatem krzemoorganicznym KSE 300 firmy Remmers poprzez zabieg impregnacji metodą powlekania.
4. Wykucie osłabionych i odspojonych spoin między cegłami oraz uzupełnień zaprawą cementową. Zabieg ten będzie wykonany z dużą ostrożnością tak, aby nie uszkodzić brzegów cegieł.
5. W miejscach ubytków i zniszczeń całych cegieł cegła zostanie wymieniona na nową, o dobranej odpowiednio do oryginału formie, kolorze i stopniu wypalenia. Cegły zostaną osadzone na zaprawie wapienno – piaskowej z dodatkiem białego cementu.
6. Uzupełnienie ubytków powierzchni cegieł zaprawą Optosan NSR firmy Hufgard Optolith. Jest to gotowa do użycia sucha zaprawa mineralna z dodatkiem pigmentów odpornych na wapno, cement i działanie UV. W razie potrzeby zaprawa zostanie dobarwiona suchymi pigmentami do pożądanego koloru. Powierzchnia związanej zaprawy zostanie opracowana fakturalnie w sposób maksymalnie zbliżony do wyglądu pierwotnej cegły.
7. Uzupełnienie ubytków zaprawy w starych spoinach i wykonanie nowego spoinowania przy użyciu zaprawy wapienno – piaskowej z dodatkiem białego cementu, trasy i pigmentów mineralnych. Dokładny skład zaprawy zostanie ustalony po wykonaniu prób. Spoiny zostaną założone w takim kształcie, jak spoiny sąsiadujące.
8. Drobne ubytki spoin, pęknięcia i odspojenia na brzegach proponuje się uzupełnić gotową gruboziarnistą szpachlówką wapienną Historic Kalkspachtel firmy Remmers. W razie potrzeby szpachlówka zostanie podbarwiona do pożądanego koloru pigmentami mineralnymi odpornymi na alkalia i UV.
9. Scalenie kolorystyczne oraz rekonstrukcję warstwy malarskiej na powierzchni zaprawy w spoinach proponuje się wykonać farbą opartą na silikonowym spoiwie LA Siliconharzfarbe firmy Remmers z dodatkiem suchych pigmentów mineralnych.
10. Zabezpieczenie powierzchni wátku ceglanego przez wykonanie cienkiej powierzchniowej powłoki hydrofobowej. Użyty do tego zostanie wodny bezbarwny preparat hydrofobizujący oparty na specjalnych silikonach WS firmy Remmers. Zabieg hydrofobizacji zostanie

wykonany metodą powlekania. Proponowany preparat ma dodatkową zaletę, że zmniejsza wchłanianie nie tylko wody, ale także tłuszczu i brudu, co ma istotne znaczenie dla budynku usytuowanego w centrum miasta. Preparat ten nie powoduje zmian kolorystycznych ani fakturalnych zabezpieczanej powierzchni.

Elementy kamienne

1. Oczyszczenie powierzchni kamienia przy pomocy termopary przy wykorzystaniu agregatu Kärcher generującego parę wodną do 140°C przy niskim ciśnieniu roboczym. Działanie to zostanie poprzedzone próbami określającymi odpowiednie parametry czyszczenia tj. temperaturę pary i jej ciśnienie. W razie potrzeby przewiduje się doczyszczanie ręczne z użyciem niewielkich szczotek mosiężnych i mini parownicy WAP Steamer 400.
2. Dezynfekcja miejsc zaatakowanych przez mikroorganizmy preparatem BFA firmy Remmers.
3. Wzmocnienie strukturalne osłabionych fragmentów piaskowca preparatem krzemooorganicznym KSE 300 firmy Remmers poprzez zabieg impregnacji metodą powlekania. Po nasączeniu kamienia należy wstrzymać się z kolejnymi zabiegami przez okres min. 2 tygodni w celu umożliwienia zakończenia procesu krystalizacji krzemionki w strukturze kamienia.
4. Wykucie ewentualnych wadliwych uzupełnień kamienia (kity cementowe, słabe technicznie, odspojone).
5. Uzupełnienie ubytków kamienia i rekonstrukcja zniszczonych fragmentów rzeźbiarskich zaprawą Restauriermörtel SK firmy Remmers. Jest to gotowa do użycia sucha zaprawa mineralna z dodatkiem pigmentów odpornych na wapno, cement i działanie UV. Można nią pracować przy warstwach o grubości schodzącej „do zera”. W razie potrzeby zaprawa zostanie dobarwiona suchymi pigmentami do pożądanego koloru. Powierzchnia związanej zaprawy zostanie opracowana zgodnie z pierwotną fakturą kamienia.
6. Uzupełnienie spoin między poszczególnymi elementami kamiennymi zaprawą wapienno – piaskową z dodatkiem trasu i białego cementu, barwioną w masie pigmentami mineralnymi.
7. Scalenie kolorystyczne zostanie wykonane w niezbędnym zakresie i dotyczyć będzie niewielkich przebarwień kamienia. Zabieg zostanie wykonany farbą opartą na silikonowym spoiwie LA Siliconharzfarbe firmy Remmers z dodatkiem suchych pigmentów.
8. Zabezpieczenie powierzchni kamienia przez wykonanie cienkiej powierzchniowej powłoki hydrofobowej. Użyty do tego zostanie wodny bezbarwny preparat hydrofobizujący oparty na specjalnych silikonach WS firmy Remmers.

Elementy betonowe

1. Oczyszczenie powierzchni betonu przy pomocy termopary przy wykorzystaniu agregatu Kärcher generującego parę wodną do 140°C przy niskim ciśnieniu roboczym. Działanie to zostanie poprzedzone próbami określającymi odpowiednie parametry czyszczenia tj. temperaturę pary i jej ciśnienie.
2. Uzupełnienie większych ubytków zaprawą cementową.
3. Uzupełnienie zapraw lastrykowych zaprawą cementową z odpowiednio dobranym kruszywem (żwirki marmurowe) wraz z nadaniem odpowiedniej, kamieniarskiej faktury.
4. Przeszpachlowanie powierzchni betonowych zaprawą systemową firmy Hahne INTRASIT® Poly-C1 54Z oraz zatarcie pacą.
5. Zabezpieczenie powierzchni betonowych przez wykonanie cienkiej powierzchniowej powłoki hydrofobowej. Użyty do tego zostanie wodny bezbarwny preparat hydrofobizujący oparty na specjalnych silikonach WS firmy Remmers.

Elementy tynkowane

1. Oczyszczenie powierzchni tynków przy pomocy termopary przy wykorzystaniu agregatu Kärcher generującego parę wodną do 140°C przy niskim ciśnieniu roboczym.
2. Odkucie ewentualnych odspojonych partii zapraw.
3. Uzupełnienie tynku tynkiem podkładowym wapienno – cementowym.
4. Całościowe przetarcie powierzchni tynków cienkowarstwową zaprawą w kolorze starej bieli np. Capalith-Fassadenspachtel P firmy Caparol.
5. Malowanie powierzchni tynków farbą silikonową LA Siliconharzfarbe firmy Remmers w odpowiednio dobranym kolorze.

Ze względu na specyfikę zabiegów konserwatorskich i robót renowacyjnych, program prac konserwatorskich zawiera wykaz komponentów wraz z wskazaniem ich nazw lub/i producentów. Produkty uwzględnione w programie opisane z marki są propozycją rozwiązań. Informacja ta ma na celu ukazanie jedynie klasy zastosowanych rozwiązań. Istnieje możliwość ich wymiany na odpowiedniki innych producentów pod warunkiem zastosowania produktów o równoważnych parametrach. Z uwagi na to, że program konserwatorski stanowi kompletne, podlegające prawu autorskiemu rozwiązanie techniczne, wszelkie modyfikacje, a także stosowanie materiałów zamiennych i równoważnych, wymaga akceptacji autorów projektu. Wszelkie modyfikacje projektu będą oceniane przez projektanta pod względem spełnienia wyspecyfikowanych parametrów technicznych i ilościowych, które w świetle przyjętych założeń jakościowych są istotne, aby uzyskać zakładany efekt techniczny i wizualny. W celu dokonania takiej oceny Wykonawca zobowiązany jest do dostarczenia Zamawiającemu oraz Projektantowi stosownych wniosków materiałowych zawierających kartę katalogową proponowanego wyrobu oraz wszelkie wymagane prawem atesty i certyfikaty. Podczas realizacji dopuszczalne jest stosowanie jedynie materiałów pozytywnie zatwierdzonych przez Inspektora Nadzoru oraz Projektanta.

VIII. UPRAWNIENIA ZAWODOWE

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH
IM. JANA MATEJKI W KRAKOWIE
Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki
nazwa jednostki organizacyjnej uczelni

DYPLOM

Pan(i) Katarzyna Sułkowska
imię i nazwisko
urodzony(a) dnia 29 stycznia 1971 r.
w Krakowie
odbył(a) studia wyższe 1991 - 1997
na kierunku Konserwacja i Restauracja
Dzieł Sztuki
w zakresie konserwacji rzeźby
z wynikiem celującym
i uzyskał(a) w dniu 1 lipca 1998 r.
tytuł magistra sztuki w zakresie konserwacji
i restauracji rzeźby
(-) Płuska Rodziński
m.p. m.p.
Dziekan Rektor
Kraków dnia 24.09.1998 r.

Katarzyna Sułkowska
(podpis posiadacza dyplomu)

Nr 5068
(numer dyplomu)

MEN - I - 3a SW
ZG Pol. Śl. z. 171/97

Zgodność niniejszego odpisu z oryginałem stwierdzam

 Kierownik Sekretariatu Uczelni
z up. Jan
Kraków dnia 24.09.1998r
(nazwa miejscowości)

**DYPLOM
UKOŃCZENIA STUDIÓW
(ODPIS)**

XI. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA